

STRAATNAMEN IN HILVERSUM IV

door

J.M. Reinboud

Overgenomen uit 'De Boombergkrant'
no. 32, maart 1985

Na 's-Gravelandseweg en Vaartweg is de derde grens van de Boomberg-wijk een dubbele; Schuttersweg en Geert van Mesdagweg. Maar kijken wij terug naar de geschiedenis ervan, dan hebben wij daar oorspronkelijk te maken met de Bussumer grintweg, of de 'nieuwe Bussumerweg, zoals hij genoemd wordt in een lijst van *'de binnen hunne Gemeente gelegene Wegen, Voetpaden, enz., enz.'*, die de 'Staatsraad, Commissaris des Konings in de Provincie Noord-Holland, Van Ewijck' per brief van 19 December 1850 aan alle 'Plaatselijke Besturen' vroeg. De hele Hilversumse lijst telt onder de eerste kolom *'Soort en Benaming der wegen'* liefst 116 nummers, die kennelijk verwijzen naar een bijgeleverde kaart. Nader onderzoek in het Rijksarchief in de Provincie in Haarlem maakte duidelijk, dat van heel wat gemeenten dergelijke kaarten bewaard zijn gebleven. Helaas ontbrak die van Hilversum! Op deze lijst prijkt *'De nieuwe Bussummer weg'* als nummer 1, pas achter nummer 4 vinden wij *'De oude Bussummer en Huizerweg'* vermeld. Van die laatste vinden wij het begin nog terug in het eerste stuk van de Simon Stevinweg, het vervolg valt deels ongeveer samen met de daaruit afbuigende Snelliuslaan. Maar daarmee zijn wij ver buiten onze wijk.

De weg naar de spoorweg.

De nieuwe Bussummer weg dankte zijn ontstaan aan het gloednieuwe vervoer per trein! In 1845 bracht de (particuliere) *Nederlandsche Rijnspoorweg*

Maatschappij de verbinding van Amsterdam naar Utrecht tot stand. Zes jaar eerder reed de eerste Noord-Nederlandse trein tussen Amsterdam en Haarlem en de (eveneens particuliere) *Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij* was in 1845 bezig die lijn te verlengen langs Leiden en Den Haag en vervolgens naar Rotterdam, dat pas in 1847 bereikt werd. Maar door die eerstgenoemde lijn kwam Hilversum en het hele Gooise achterland niet zo ver van die moderne verkeersweg te liggen. Er kwam namelijk een spoorwegstation in Vreeland, amper 12 kilometer van het centrum van Hilversum gelegen. Vandaar, dat de burgemeesters van 's-Graveland, Kortenhoef, Vreeland en Hilversum in 1844 plannen maakten *'om den geheelen weg van Hilversum tot aan het Station van den yzeren spoorweg aan de Vreelandsche laan, voor gezamenlijke rekening van derzelven gemeenten tot eenen bekwamen rijweg te doen inrigten, onder voorwaarde nogthans eener stellige belofte dat het voorschreven Station ook na de voltooying van den yzeren weg tot aan Arnhem en verder zoude worden bestendigd'*.

Aan dit initiatief danken wij de huidige Vreelandseweg. Van 1883 tot 1935 heette die overigens Bodeman(s)-weg als verlengde van de Bodemanstraat (officiële naamgeving van beide 21 november 1883), de *'weg langs de huizen van de Stoomspinnerij'*. Jan Hendrik Bodeman, koopman en kunstschilder, bewoonde tot zijn dood in 1842 een klein buiten, gelegen op de grens van de Loosdrechtse heide. Op de wegenlijst van 1850 vinden wij hem onder nummer 80^e als *'weg langs de grond van Bodeman'* en in de laatste kolom (*'Aanmerkingen'*) staat daar bij genoteerd: *'Zoo ver Bodemans gronden strekken te onderhouden door den eigenaar van die gronden'*. Voor de rest was het onderhoud van de weg *'ten laste der gemeente'*.

Een kaart van c. 1895.

De oorspronkelijke loop van de westelijke begrenzing van de Boomburg-wijk zien wij heel duidelijk op een *'Plattegrond van Hilversum'* in de topogra-

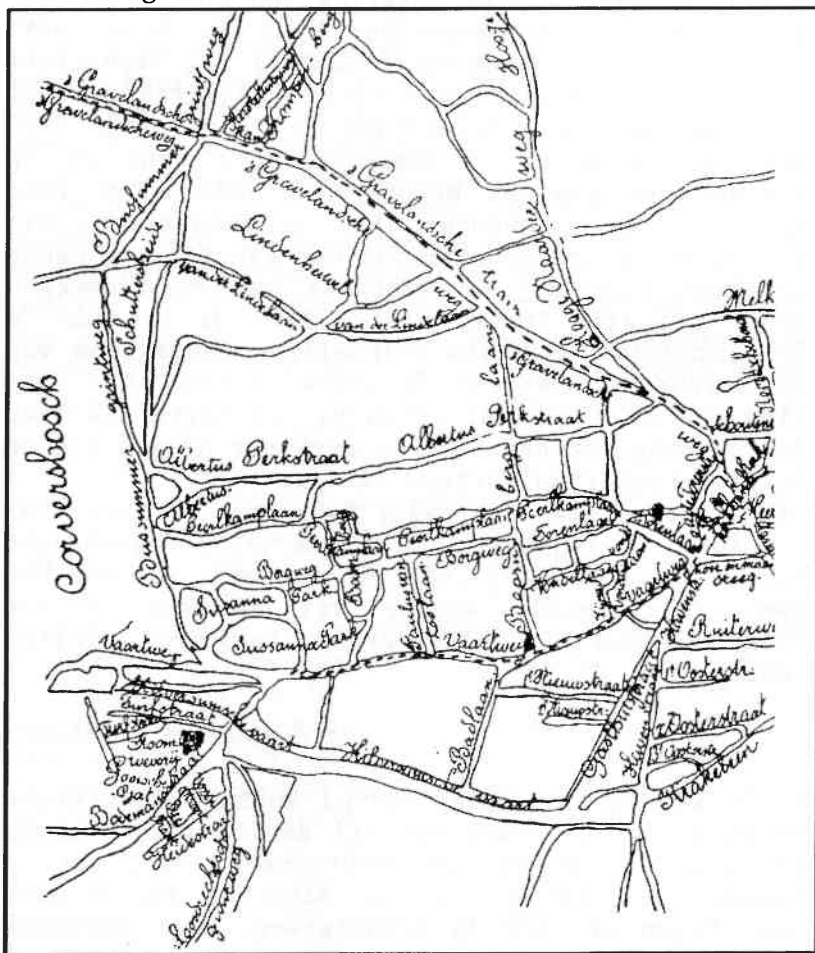
fische atlas van ons gemeentemuseum (onder nr. Z 15); zie het op de volgende pagina weergegeven kaartfragment. Hoewel de tijd van ontstaan niet staat aangegeven, valt die toch heel goed te benaderen dank zij de datering van enkele straat- en tramwegen. De Emmastraat heet op deze kaart (niet op het weergegeven fragment) nog Veenstraat en dat geeft meteen de uiterste tijdgrenzen aan. Die naam gaf de gemeenteraad op 13 november 1883 aan het Veeneind of Amersfoortsche eind en op verzoek van één der bewoners veranderde de raad die naam op 2 november 1897 in Emmastraat. Wij kunnen de ontstaansdatum van het kaartje nog nader inperken dank zij de weergave van de tramwegen erop. Wij zien immers niet alleen de bekende 's Gravelandsche tram als stippellijn aangegeven van de Kerkbrink over de 's Gravelandscheweg, wij zien ook de aftakking ervan van de Kerkbrink over de Vaartweg tot het Susanna-park ter hoogte van de huidige Lambertus Hortensiuslaan. Dat lijntje heeft maar vijf jaar bestaan, van 1893 tot 1898. De tijdgrens wordt daarmee teruggebracht tot de periode 1893-1897 en als wij daarvan het gemiddelde nemen, kunnen wij gevoegelijk als datering van de plattegrond aangeven: 'circa 1895'.

De Bussummer grintweg.

Zoals wij op deze plattegrond kunnen zien, begon de Bussummer grintweg dus bij de Vaartweg, volgde het tracée, dat nu ook Schutterweg heet, tot de tweede 'uitmonding' van de Albertus Perkstraat. Daar begon vroeger de Schutterweg, maar daarover later.

De (oude) Bussummer grintweg volgde verder een tracée, dat verdwenen is onder de Geert van Mesdagweg. Wij kunnen het weer ongeveer opnemen aan de overzijde daarvan, waar wij nu nog een smal pad vinden van de voetgangerstunnel af, tussen de sportvelden en de Van Mesdagweg en vervolgens tot aan de slagboom aan het begin van de Weg naar Gooilust. Daar maakte de weg een knik, die wij nu

nog heel duidelijk terugvinden, evenals de voortzetting ervan - en nu over de volle breedte - naar de kruising, waar vandaag de dag Geert van Mesdagweg en Schuttersweg samenkomen bij de 's-Gravelandseweg.

De Schuttersheide.

Binnen de driehoek, die door de genoemde wegen wordt omzoomd lag vroeger de *Schuttersheide*. Zij staat duidelijk aangegeven op kaartje Z 15. Met die naam zal niemand problemen hebben: het was de plaats, waar de Hilversumse schutterij haar oefeningen hield. En de weg langs de basis van die driehoek was logischerwijze de Schuttersweg.